

Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна

Методичні вказівки

для підготовки до семінарських і практичних занять з дисципліни
«СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ»

для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Сутність і особливості сучасних освітніх технологій.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.

Тема: Педагогічна технологія як система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу

Питання для обговорення

1. Технологічний підхід в освіті.
2. Сучасні трактовки поняття педагогічної технології.
3. Джерела і складові частини інноваційних технологій.
4. Класифікація педагогічних технологій.

Методичні вказівки.

У процесі підготовки до семінарського заняття майбутні доктори філософії повинні підготувати повідомлення, у яких необхідно акцентувати увагу на таких аспектах щодо питань для обговорення:

При підготовці до першого питання необхідно окреслити зміни у системі освіти, що призвели до змін у відношеннях до пріоритетних завдань освіти: знань, умінь, навичок, мислення, творчості, компетентностей особистості; цілей освіти; освітніх цінностей; характеру педагогічних відносин. Дане питання потребує аналізу понять «педагогічні технології» і «технологічний підхід» як науково обґрунтованої педагогічної діяльності на основі організації системного мислення.

Друге питання передбачає аналіз теоретичних основ сучасних освітніх технологій. Необхідно виділити декілька позицій сучасних дослідників технологічного підходу в освіті, що розглядають технологічний підхід як використання технічних засобів на уроці; як спосіб виконання навчальних завдань; як науковий напрям; багатовимірний процес організації навчання й виховання тощо.

Третє питання необхідно розпочати із обґрунтування структури педагогічної технології. Питання потребує розкриття компонентів технології, ієрархії технологічної вертикалі, якостей, критеріїв ефективності тощо.

Четверте питання передбачає аналіз класифікаційних параметрів педагогічних технологій, зокрема рівня використання, філософської основи, методичних підходів, провідного фактору розвитку, наукової концепції, характеру змісту, видів педагогічної діяльності.

Питання і завдання для самоконтролю

1 В чому, на Вашу думку, виявляються особливості та загальні риси методології педагогічних технологій ?

2. Розкрийте сутність технологічного підходу в освіті.

3. Назвіть чотири позиції, навколо яких об'єднуються теоретики і практики педагогічної освіти щодо трактування поняття «педагогічна технологія».

4. Чим відрізняється методика предметного викладання від педагогічної технології?

5. Які ознаки технології дозволяють визначити її в якості критерію рівня майстерності педагога?

6. У чому виявляється діалектика взаємодії традиційних і інноваційних технологій у навчально-виховному процесі?

7. Дайте пояснення у чому виявляються головні ознаки педагогічної технології.

8. Визначте джерела і складові частини інноваційних технологій.

9. Назвіть етапи і критерії оцінювання педагогічної технології.

10. Визначте ознаки за якими класифікуються педагогічної технології.

Література

1. Даниленко Л. І. Системи освітніх технологій: навч.-метод. комплекс / Л. І. Даниленко; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти. Ф-т менеджменту та психології. – К.: Міленіум, 2003. – 24 с.

2. Зміст і структура поняття «педагогічна технологія»: історико-методологічний аналіз / С. П. Бондар // Наук. зап. Педагогічні та історичні науки / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2001. – Вип. 38. – С. 22–31.

3. Зязюн І.А. Сучасні технології професійної підготовки особистості в умовах неперервної освіти // Персонал. – 2000. – №5. – С.7-14.

4. Педагогічні технології: наука – практиці: навч.-метод. щоріч. Вип. 1 / О. І. Кульчицька, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К.: ВІПОЛ, 2002. – 281 с.

5. Прокопенко І.Ф. Педагогічна технологія / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. – Х. : Основа, 1995. – 105 с.

6. Підласий І.П. «Практична педагогіка або три технології». Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 616 с.

7. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. Т. 1. / Г.К. Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.2.

Тема: Розробка уроків (занять) на основі сучасних педагогічних технологій.

Питання для обговорення

1. Технології сучасного та традиційного навчання (класична класно-урочна технологія навчання та її модифікації).
2. Особистісно орієнтовані педагогічні технології.

3. Технології формування творчої особистості.
4. Педагогічні технології освіти дорослих.

Методичні вказівки.

Перше питання потребує визначення вимог до організації класичного і сучасного уроків, розкриття їхнього змісту, мети і завдань, концептуальних підходів, типології, форм, методів, прийомів навчання, особливості структури.

Друге питання передбачає висвітлення специфіки особистісно орієнтованих технологій навчання, зокрема особливостей їхнього конструювання і відбору дидактичного матеріалу, форм і методів стимулювання навчання, форм контролю за особистісним розвитком учнів в ході навчальної діяльності.

При розкритті третього питання потрібно виявити сутність творчої діяльності, мету і завдання технології творчого розвитку особистості, форм і методів розвитку креативного мислення, формування творчого середовища.

Висвітлення четвертого питання передбачає виявлення специфіки андрагогічного та акмеологічного підходів, розкриття вимог до змісту технологій формальної і неформальної освіти дорослих, визначення комплексу методів і технологій навчання різних категорій дорослих у формальній і неформальній освіті.

В ході практичного заняття слухачі обговорюють попередньо підготовлені розробки уроків (занять) на основі сучасних педагогічних технологій: сучасного та традиційного навчання, особистісно орієнтованого навчання, формування творчої особистості, формальної і неформальної освіти дорослих.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте технології класичного та сучасного уроків.
2. Проаналізуйте особливості особистісно орієнтовані педагогічні технології.
3. Визначте специфіку технологій формування творчої особистості.
4. Розкрийте сутність технологій формальної і неформальної освіти дорослих.
5. Які педагогічні технології освіти дорослих Вам відомі ?
6. У чому виявляється специфіка андрагогічного та акмеологічного підходів до педагогічних технологій в освіті дорослих ?

Література

1. Аніщенко О. В. Сучасні педагогічні технології: Курс лекцій: навч. посіб. – Ніжин, 2005. – 198 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 258 с.

3. Освітні технології: навч.- метод. посіб. / За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
4. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / Авт.: О. М. Пехота, В. Д. Будає, А. М. Старева та ін.; За ред. І.А. Зязюна, О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 240 с.
5. Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці: монографія / Н.А. Побірченко, Н.І. Литвинова, В.В. Синявський, О.Л. Мерзлякова, Г.П. Татаурова, Є.В. Єгорова, І.Б. Марченко, А.М.Шевенко, В.В. Кобченко. – К.: Пед. думка, 2011. – 256 с.
6. Насімчук А.С. Сучасні педагогічні технології: навч. посіб. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 2000. – 386 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Структура та зміст інноваційних освітніх технологій СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.

Тема: Використання інноваційних технологій у загальній та вищій освіті.

Питання для обговорення

1. Поняття інтерактивності в освіті.
2. Педагогічні умови використання андрагогічної моделі інтерактивного навчання.
3. Психолого-педагогічні особливості інтерактивного навчання дорослих.
4. Форми і методи інтерактивних технологій.

Методичні вказівки.

В ході підготовки першого питання для обговорення необхідно дати визначення поняттю «інтерактивне навчання», як одного із сучасних напрямків активного соціально-психологічного навчання, яке найбільшою мірою відповідає психологічним особливостям і педагогічним закономірностям навчання дорослої людини, оскільки в активному процесі навчання дорослий є суб'єктом навчальної діяльності, вступає в діалог з викладачем, бере активну участь у пізнавальному процесі, виконуючи при цьому творчі, пошукові, проблемні завдання в парі, групі.

При підготовці відповіді на друге питання слід акцентувати увагу на тому, що андрагогічна модель інтерактивного навчання це організація спільної діяльності учня і викладача, при якій: викладач організовує процес навчання разом з учнями, враховуючи його рівень освіти, професійний досвід, особисті потреби в удосконаленні їхніх знань, умінь і навичок, визначаючи разом з учнями всі навчальні параметри процесу навчання: цілі, зміст, форми, методи та засоби навчання. Викладач виступає як консультант,

експерт з інтерактивної технології навчання, надаючи дорослому-учню допомогу в організації процесу навчання.

В ході підготовки третього питання слід розглянути специфіку навчання дорослих. Слід підкреслити, що в освіті дорослих функціонують свої специфічні, принципи дидактики: практичності (застосування результатів навчання) та індивідуалізації; наочності (опосередкованої та неопосередкованої); опори на минулий досвід учня.

При підготовці четвертого питання потрібно визначити особливості інтерактивних педагогічних технологій в освіті дорослих.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Поясніть на чому ґрунтується типологія інновацій у системі освіти.
2. Дайте визначення поняттям «інтерактивне навчання», «інтерактивна технологія навчання» .
3. У чому полягає реалізація акмеологічної парадигми освітніх технологій ?
5. Визначте педагогічні умови використання андрагогічної моделі інтерактивного навчання.
6. Виявіть психолого-педагогічні особливості інтерактивного навчання дорослих.
4. Назвіть форми і методи інтерактивних технологій навчання дорослих.

Література

1. Інноваційні технології професійного навчання // Педагог професійної школи: Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти та ін. – К., 2003. – Вип. 4, розд. 2. – С. 43–71.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук. метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
3. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
4. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. – К.: Вища шк., 2004. – 335 с.
5. Синица Е.М. Технологии для непрерывного профессионального образования [Электронный ресурс] / Е.М.Синица. – Режим доступа: <http://www.traintech.ru/ru/profi/index.php?path=distedu>. – Назва з екрану.
6. Рибалка В.В. Психолого-педагогічні принципи і стадії розробки особистісно орієнтованої підготовки учнівської молоді в системі неперервної професійної освіти // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. –Вип.2. – С.33.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.2.

Тема: Підготовка проекту інноваційної педагогічної технології.

Питання для обговорення

1. Мета та завдання проектної технології навчання дорослих.
2. Зміст технології проектного навчання.
3. Підготовка проекту інноваційної педагогічної технології.

Методичні вказівки.

Перше питання потребує висвітлення історії виникнення, мети, завдань та концептуальних положень проектної технології як практики орієнтованого навчання в процесі конкретної самостійної праці учнів, на основі вільного вибору, з урахуванням їхніх інтересів. Слід підкреслити, що технологія проектного навчання передбачає використання різноманітних, творчих за своєю суттю форм, методів, засобів, що дозволяють інтегрувати знання, уміння у різних галузях науки, техніки, художньої творчості тощо.

Друге питання передбачає виявлення специфіки змісту проектної технології, вимог до її організації. Необхідно ознайомити слухачів з різними типами проектів: дослідницькими, творчими, ігровими, інформаційними, практико-орієнтованими тощо. В ході обговорення питань слухачі обирають для своїх розробок тип проекту і визначають схему оформлення проекту, презентація якого відбудеться у процесі показу виконання індивідуального завдання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. У чому виявляється специфіка проектної технології ?
2. Окресліть сучасні вимоги до проектної технології.
3. Які види проектів Вам відомі ?
4. Дайте приклади педагогічних проектів в освіті дорослих.
5. Як здійснюється зовнішня оцінка проекту ?

Література

1. Інноваційні технології професійного навчання // Педагог професійної школи: Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти та ін. – К., 2003. – Вип. 4, розд. 2. – С. 43–71.

2. Підласий І.П. «Практична педагогіка або три технології». Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 616 с.

3. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва: навч.- метод. посіб. / Зязюн І.А., Філіпчук Г.Г., Отич О.М., Соломаха С.О., Вовк М.П., Сотська Г.І. та ін. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 280 с.

4. Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності: монографія / [І.А. Зязюн, Г.Г. Філіпчук, О.М. Отич та ін.; за наук. ред., передм. і післямова О.М. Отич]. – Бердянськ, 2013. – 340 с.

5. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук. метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.